

Framhald av 1. síðu.

ØLLUM LANDINMILLIONIR OMAN Á MILLJÓNIR?

Tað eru sambandsmenn o. a. við Poulsen á odda!

HVORT-STYRÐ HEVUR IKKI BORT EIN FINGUR FYRI AT HJALPA TEIM NEYÐSTODDU FISKIMONNUM. IÐ HAVA SETT HUS OG ALT TEIRRA OG MEIRA TIL FYRI AT FÁ SÆR FISKIFØR?

Tað er tað sitandi landstýri, ið er stuðlað av sambandinum o. a. við Poulsen á odda!

HVOR SETTI FRAM Á TINGI FULL-FIGGJAD UPPSKOT UM EINA MID-STØÐ FYRI INNFLYTAN AV ØLLUM UTGERÐARVORUM. IÐ VILDI SPART LANDINUM FLEIRI MILLJÓNIR, SUM VILDU VERID GÓÐAR AT HAFI HJA ØKKARA FISKIMONNUM OG UTGERÐ-ARMONNUM I DAG?

Tað er javnaðarløkkurin við Dam á odda!

HVOR FELDI UPPSKOTID?

Tað var sambandið o. a. við Poulsen á odda!

SEGDI POULSEN NAKAÐ Á RIKIS-DEGI UNDR VIBGERÐINI AV MAR-SHALLMILLJONNUM?

Nei!

SEGI DAM NAKAÐ?

Ja! Hansara ríkisráðgjafala um marshall-peningin hevur staðið uppfarturkin her í blaðnum.

SEGDI POULSEN NAKAÐ Á RIKIS-DEGI UNDR VIBGERÐINI AV GRUND-LOGARMALNUM?

Nei!

SEGI DAM NAKAÐ?

Ja! Hansara tala, ið var avgerandi fyri heimastýrisløgarnar grundfesting í grund-løgin, hevur staðið uppfarturkin her í blaðnum.

HVUSSU NOGVAR REGLUR FYLLIR TAÐ Í RIKISDAGSTIÐINDUNUM, SUM POULSEN HEVUR TALAD Í TEY 5 ÁRINI HANN HEVUR SITID, OG HVUSSU NOGVAR SÍÐUR FYLLIR TAÐ, IÐ DAM HEVUR TALAD TEY STIVU 4 ÁRINI, IÐ HANN HEVUR SITID Á RIKISDEGI?

Tað kann eingin ivi vera um, at tað er javnaðarmannastutur, ið skulu velja tann 7. maj.

ÚTBYGGINGIN

í Føroyingahavnini

P. M. Dam varð valdur í ta stóru grønländskommisjónina. Har talaði hann føroyinganna sak. Hann gjørdi tað við lít. Sum kommissiónarlímur slapp hann við Umanak. Ferðin fór kring alt Grønland. Grønlandingar vóru umhørd. Gott vinarlag kom í millum teir og Dam. Tá ið fundirnir millum grønlandingar og danir fóru fram í hól-i hjá grønlandsráðnum, talaði hann.

Hvussu væl henda tala Dam varð fagnað av grønlandingum kom fram í heilsan frá grønlandinginum Nielsen, ið er ein hin mætti-asti límur í grønlandsráðnum.

Eingin kommissión, ið hevur viðgjørt hin grønlandsku spurningin, hevur uppmáð meiri enn henda, ið Dam hevur æruga av at vera límur í.

GRØNLAND OPIÐ

Hövdurslítið varð, at Grønland varð lat-ið upp fyri føroyskum og donskum veið-interessum. Tað, sum tann eina kommissi-ónin fyri og onnur eftir hevði roynt uttan úrslit, tað eydnaðist soleiðis nú. At Hedholt so dyggiliga legði seg á odda fyri eini um-skipan av grønlandsevdurskiftinum, fyrst og fremst yvir fyri føroyskum var sjálvandi avgerandi fyri úrslitið.

DAMS UPPSKOT

Dams frágæring um ferð sína stendur í tingiðindum. Har setur hann fram positivt uppskot um útbýgging av Sydhavnen sum hitt mest höskandi ókið fyri føroyingar. Hann hevði havið høvi at verð ein dag í Føroyingahavnarókinum saman við fiski-monnum og trúðara Borch kannaði hann tey ymsu plássi í Føroyingahavnini.

Eitt vóru teir allir samdr um: tað plássi-ið, sum føroyingar higartil hövdu verið vísir

til at brúka, tað var hitt ringast höskandi til útbýggingar. Harafurtimóti var tað ókið, Sydhavnen, sum norðmenn vóru farnir undir at útbýgja, hitt mest ideella. Um so danir og norðmenn bygdu sær kai og hús har, var nóg stórt pláss eftir til føroyingar, hús til byggja og bygging av flakavirki, saltbú, fiskagoymslulúsi, kolagoymslu við lossiskran-um, transportbúndum og øllum nútíðans hentleikum til bíliga og skjótfara avgreiðslu.

Dam skevt upp, at státturin skuldi byggja bryggjuna, lögtingið skuldi so hjálpa fø-roysku fiskimonnum og útgerðarmonnum at byggja virkshúsin á landi.

DAMS PLÁNUR VERÐUR FELÐUR AV LÖGTINGSINS SENDINEVD

Hóast Dam var uppi í Grønlandi sum fœ-royskur umboðsmaður, tóku mótsðumenn ta avgerð at senda trolaran Jóannes Patur-son upp til Grønlands við einari sendinevd frá lögtinginum at kanna líkindini og koma við uppskoti um, hvat ið skuldi verða gjørt har uppi fyri ta føroysku sjóvinnuna.

Dam fór ikki til hórðs hjá Mullari havnar-umsjónarmanni. Hann fór sum nevnt við fœ-royskum fiskimonnum at leita eftir tí best hóskaða plássinum.

Hin føroyska sendinevdin fór harafur-í-móti til hálórðs hjá Mullari — og hon varð lærd at siggja alt við hansara eygum.

MILLJONAVILLSKAPUR OG EIN ØBÓTLIGUR SKAÐI

Hon kveistraði Dams plán, um bygging í Sydhavnen burtur og setti fram Mullers upp-skot um at byggja har út. Eingin skila-fiskimaður hevur kunnað sær minsta mögu-leika har.

HEVÐI LØYST SEG AT GOLDIÐ MILLJÓNIR FYRI AT TEIR IKKI FORU UPP.

Men har skuldi verða bygt og verkfrøð-ingur varð settur at gera byggingarprojekti-n. Men hesi projekt komu at kosta so nógvur milljónir, at føroyingar kundu ikki droyma um at klára byggingina.

HAR LÁ SO ØLL ÚTBYGGINGIN

Soleiðis mistu føroyingar mangar, mangar milljónir, ið teir kundu haft spart og vunnid meiri, um farið varð við tað sama at byggja eftir Dams plán.

Hevði verið betri og biligari fyri landið, um teir ólukkulímir í lögtingsins sendinevd hövdu haft fingið hvørt sína millión fyri ikki at farið til Grønlands.

NÚ ER UMSKIFT: DAMS PLÁNIR Í HÁ-SETI

Mong eru árinu gingin. Ómetiligt er mist. Men teir góða harrar hava noyðst at etið býttleikan hjá andstöðuna móti Dam og javnaðarmonnum í seg. Entá ein av sendi-nevdarnar oddamönnum fór í samráðing við ministerið, danir og norðmenn um at byggja bryggja, flakavirki, saltbúg, goym-sluhús, o. a. í Sydhavnen júst soleiðis sum Dam hevði skotið upp.

FØROYINGAR, ASGRISKO OG NØRÐ-MENN GANGA Í FELAGSSKAP.

Saman við fólkatingsmonnum Dam og Poulsen hava Óregaard sum næstformaður GRØNLANDSFELAGSINS og felagsins stjóri Jóhannesen samráðst við státsminis-terið og grønlanddepartementet um útbýg-ging av Sydhavnen í felagsskapi við Asgrisko og Norðmenninar.

Tað gleðiliga er hent, at felagsskapurin er komin í lag, státturin er gingin við til at jætta 2 milljónir til bryggjubygging og útli-t er til at føroyingar fáa til láns til sín part 1,3 milljónir, 800.000 hafa teir at seta í sum partapening, norðmenn skulu eisini seta 800.000, ið og Asgrisko 400.000. Norðmenn og Asgrisko skulu framskaffa tilvarandi pen-ing út svir partapeningin sum føroyingar.

Betri er seint enn ongandi. Nú er at vnskja, at hetta stórtíðakið má vinna skjót-an frama og verða til gagns fyri hin fœ-royska fiskimannin eins og Føroyar í síni heild.

TØRSHAVNAR LIKKISTUGOYMSLA

hevur telefon nr. 706

gymiskir prisir

JACOB C. JOENSEN

snikkari

FÓLKATINGSVALIÐ

Fólk hava av grundlógartalu míni, sum hevur staðið í hesum blaði, sær stóðu mína til grundlógina.

Tað, sum er heilt avgerandi fyri meg, er, at føroyingar fáa grundlógarrættin, ið talan er um: fyrst og fremst, at grundlógin setur tað sum samfelagsins skyldu at leggja allar árar um hórð fyri:

AT VEITA ØLLUM ARBEIÐI OG LIV-ILIG KOR.

AT VEITA ØLLUM SOSIALA TRYGD, AT GERA LERÐOMSOGULEIKAR-NAR EINS FYRI ØLL UTTAN MUN TIL PENINGAPUNGIN.

Ongastaðni nívur arbeiðsloysi meiri enn í Føroyum. Ongastaðni er tað tí meira neyð-trongt enn í Føroyum, at fólkið fær ein grundlógarrætt at fáa samfelagsins hjál-p til at seta skipandi verk í gongd, so ill-kunnu fáa arbeiði, ið tey kunnu liva hamp-uliga av.

Hvat treingja vit ikki til av hjálpi og stuð-uli til at fáa tey nútíðans fœr sum Spjúrðar-borg og eintá betri fiskifœr, so fiskimenn kunnu fáa livilig kor, fræls og góð kor.

Og hvussu harðliga treingja vit ikki til, at vit fáa somu trygd sum danir, so leingi sum arbeiðsloysi er gestur í fátækum heim-um, har kona og børn einki hava at liva av.

Hvat vilja vit ikki vinna, um økkara fól-k kann koma til tann lærdóm og ta venju, sum kreyst fyri at kunna gera eitt gott ar-beiði fyri ikki bara einstaklingin, men fyri alt fólkið?

Grundlógarruppskotið hevur ymist av nýggjum, sum ikki hevur bara órindi til Føroyar, men su mein Føroyingar av rett-vísisgrundum má vera fyri. Egn kann nevna:

Grønlandingar fáa sama rætt í ríkinum sum aðrir ríkisborgarar. Teir fáa eins og Føroyingar 2 fólkatingsmenn.

Kvinna kann líka so væl sum maður arva krúnuna, tó skal sonurin ganga fram um dóttina. Hetta dæmar einki øllum kvinnum, t. d. landstingsformanninum. Men hon græi-ur kortini atkvøða fyri grundlógini, tí grund-lógin eisini í hesum er betri enn hin gamla og annars hevur nóg av nýggjum góðum.

Valdur verður ein tælla 21 rættarríkis-m-boðsmaður(menn), ið skal(skulu) hava umsjón og eftirlit við øllum embætissmonnum — tilfika fólkatingsmenn har teir í Svøríki.

Fólkaatkvøða kann verða um eitt mál, um ein tróingur av fólkatingsmonnum eru í-móti tí og krevja tað til fólkaatkvøðu. Verða so 30 pst. av fólkinum fyri, fer lógin úr gildi.

Ongar og tókursættir er í stórum tann sami, men tókursættir til almenn endamá-l er meiri viðgongdur, meðan tókúthátturin kann leggjast fyri dómstólin at avgera, um hann er farin fram eftir áttinum reglum.

Landstingið verður avtikið. Bara eitt ting verður, fólkatingið.

Verður óálitssprógvi móti ríkisstýrinum við-tikið, skal tað av. Higartil hevur hetta ver-ði praksis, men ikki grundlógarsett.

Fótt uttanríkisnevnd skal sita. Og ríkis-stýrið er bundið at samráðast við hana, aðr-enn avgerð verður tikið.

Við samtykt av fimm settaportum av fólka-tinginum kunnu partar av landsins suvereni-teni latast heilt ella partvis av handum til frama fyri millumlandssamgongur um her-mál ella onnur týðandi mál.

Rætturin hjá tí einstaka er ógviliga sterkt skrásettur. Hansara heim er ókrónkiligt, og hann kann ikki takast uttan við lóg og dóma.

Valið er sjálvandi fyrst og fremst eitt grundlógargval.

Men fær grundlógin ikki 45 pst. av øllum fólkinum fyri sær, dettur hon, og hin gamla verður galdandi. Hetta kann henda, og summir hera ótta fyri, at tað hendi. Og um so verður, verða fólkatingsmennirnir sitandi at rokja sínar fólkatingsmannapággjávur í tí dagliga livinum.

Valið er so státt líkaso nógvi eitt valnigt fólkatingsval sum bara eitt grundlógargval.

Veljararnir mega tí hava hetta í huga, tá valt verður.

Allir og øli, sum haida, at ein javnaðar-maður er besti umboðsmaður á danatíngi, eiga tí at fara á val og hjálpa øllum teimum, ið eru sjúk og burtstódd til velja.

Vísandi á javnaðarmannapolitikkin fyri fiskimenn og arbeiðsmenn vil eg minna fól-kimenn á endiliga at fáa valt, aðrænn teir fara avtað. Hetta ræður eisini og ikki minst

um hjá útróðrarmonnum, ið nú fara út fyri eina viku inn.

Javnaðarmenn eru fyri grundlógini, eru fyri samvinnu við danir, fyri ríkisfelagsskapi á tí frælsa grundarlagnum, sum stýrisskipan økkara gevur. Í grundlógartalu míni syrgdi eg fyri, at burturtíkin varð allar ivi um, at stýrisskipanin við löggevvaldi botnaði í grundlógini.

Annars vísi eg til grein mína um mitt fólkatingsmannsarbeiði.

Øil, sum ikki eru lovsingarfólk, men fyri einum frælsam felagsskapi við danir, eiga í fullari treysti at velja

JAVNARFLOKKIN

í Havn, tann 1. maj 1953.

P. M. Dam.

Føroyska fíðholtíðid í Keypmannahavn spældi ígjár móti »Kammeraterne« og vunnu við 5—0. Mannbjørn gjørdi øll fimm máli.

Dýra biðjudag spældu T.b. og H.b. í Havn. Javnt 1—1 í lið. 2. lið T.b.s tapti 5—1.

Igjár spældu K.l. móti H.b. í Havn. Bæði liðini hjá K.l. vunnu 3—2.

L. Z. ósannur

Louis Zachariassen veit, at javnaðarmenn við P. M. Dam á odda, komu fram við upp-skotinum um Vinnulánsgrunnin. Men teirra virkisálan var, at lænt skuldi bara verða uppá fyrsta veðrætt, og at skip skuldu keypa-st við fyrstíðu av eini serliga valdari skilanevd. Men so komu aðrir saman við sambandsmonnum til sættis um, at Vinnu-lánsgrunnurin skuldi læna uppá annan veðr-ætt, tað ið privatir menn ella felag vildu seta pening til og bankarnir vildu lán lán uppá fyrsta veðrætt. Hlervið var so einki at gera. Javnaðarmannastutanin var feld. Men skip skuldu keypast.

So varð lógð ein landsætlan, soleiðis at menn ella felag í teimum ymsu portunum av Føroyum skuldu hava høvi til at fáa lán frá Vinnulánsgrunninum uppá tær av lög-tingins áttu tveir.

Vinnulánsgrunnstýrið hevði sett markíð til 160.000 kr. til hvønn trolara. Men so hendi tað, at menn við S. P. Zachariassen, sjálvstýrismanni, styðjaður av Louis Zacha-riassen, sjálvstýrisslökkssins formanni, komu mannsterkir til Vinnulánsgrunnin og lög-tingsmennirnir vildu hava markíð 160.000 flutt upp til 300.000 kr. til keyp av trolar-annum »Barmie. Sjálvstýrismáðurin S. P. Zachariassen, ið er spariassastjóri í Norðoy-um argumentaði við, at Norðoya Spari-kassi vilði lata henda pening gjøgnum Vinnu-lánsgrunnin.

Soleiðis hendi tað, at sjálvstýrismáðurin S. P. Zachariassen, stuðlaður av sjálvstýrisslökkssformanninum Louis Zachariassen, komu trýstí frá samlaða lögtingi, sprongdu tað av Vinnulánsgrunnstýrinum setta virðismark fyri ótláni.

Stóttst hevur Louis Zachariassen og sjálv-stýrisslökkurinn seinast av øllum rætt til at brúka nókrum nakad fyri lán til keyp av kránum, bretskum trolarum.

Læknasamráða

Uppi í Hoydølum sótu tveir læknar og tosaðu um læknastíðid í Klakksvík. Annar teirra var útlendingur, hevði høyrð um uppskotið, ið P. M. Dam hevði verið við til at lagt fyri sjúkrahústjórnina, og spurdi, hvør hesin P. M. Dam var.

Føroyski læknin segði honum:

»P. M. Dam er politikari og límur í sjúkrahústjórnini. Hann var ikki við á fundinum, tað ið Rúbek Nielsen var settur. Nú roknað hann við einum politiskum vinn-ingi, og er tí farin í part við Klakksvíking-um, og tað forbannaði við honum er, at hann fær alt íggjnum.«

Føroya SOSIAL-DEMOKRATUR

Blaðstjóri
VILLI SØRENSEN
telf. 6722
Postbox 76

Prent:
A. ØSTER

Toll og skattalyftisbrot

Allir góðir og ærligir sambands-menn minnst, hvussu sambands-oddamenn við Jóhann Poulsen, Kri-stjan Djurhuus, Iversen og øðrum sambandsins lögtingsmonnum á odda til seinasta lögtingsval lovaðu veljar-um sínum bæði toll- og skattaletta.

Men hesir góðu menn komu so á ting. Hvat hedi so?

Tað fyrsta, ið hendi, var, at teir brutu lyfti sitt at berjast móti fólka-flokkinum, avreiddi sambandið til teirra.

Og so góvu teir seg at djýka fólkið undir í skattahækking og tolli.

Hvør minnst ikki við sviðanum í kjótinum t. d. eykaskattin uppá 30 pst.! Men javnaðarmenn mótmæltu og vístu á, hvussu hetta vildi knúsa fólk-ið.

Og hvør minnst ikki ta ræðuliga eykatollingina við 15 pst. uppá øll klæði, arbeiðs- og sjótoy ikki undan-tíkið —!

Allir teir ærligu sambandsveljarar-nir, í óðvaldi Jóhann Poulsen, Iversen, Kristjan Djurhuus, Andreas Djurhuus (Post) til at berjast móti knúgvan av fólkinum í tolli og skatti, kunnu ikki annað enn vanda hesum monnum bak-ið.

Toll- og skattalyftisbrot sambands-ins hevur, sum áður roknað út, lagt hundarðir av krónum í eykabyrðum á smáfólkið, serliga familjumenn.

Eingin má sita heima

So væl sum javnaðarmáðurin er royndur sum umboðsmaður fyri fø-royingar í Danmark, kann eingin fœ-royingur forsvara at sita heima tann 7. maj, men skyldar at fara av húsi at velja hann aftur.

Velja má ein og hvør

sum vil verja fiskimannsins rætt til forskotsrindan og lónjavning.

Er viljin at verja fiskimannin, má hann velja javnaðarflokkin.

Javnaðarflokkin megi øll velja, ið fiskimannin og allar smár og veik-ar skipaeigarar, sum nú við stuðli frá sambandinum og afturhaldinum eru givinir upp til skutil fyri teir stóru við tað, at landsins fiskasíla er avtikin uttan at nakad er sett í staðin, sum tryggjar fiskimanninum og teim smáu og veiku skipseigararum at fáa selt fisk teirra undir bestu korum og til besta pris.

Javnaðarmannapopskotið um hesa tryggjan varð burturvíst av andstöðu-monnum javnaðarmanna við Jóhann Poulsen á odda.

Eik hegnsteyrar

Nakrir hegnsteyrar úr eik bíligu til sølu. Prentsm. v. á.